

AD 22/25

LIMITE

CONF-ME 9

ДОКУМЕНТ ПО ПРИСЪЕДИНЯВАНЕТО

Относно: ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ
– Глава 11 „Земеделие и развитие на селските райони“

ОБЩА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

Преговорна глава 11 „Земеделие и развитие на селските райони“

Настоящата позиция на Европейския съюз се базира на неговата основна позиция за Конференцията за присъединяване на Черна гора (AD 23/12 CONF-ME 2/12) и се подчинява на залегналите в нея принципи за водене на преговорите, а именно:

- становище, изразено от една от страните по определена преговорна глава, по никакъв начин не предопределя позицията, която може да бъде заета по други глави;
- договореностите, дори и частични, постигнати в хода на преговорите по глави, които подлежат на разглеждане в последователен ред, не могат да се считат за окончателни преди постигането на цялостно споразумение;
- изискванията, изложени в точки 24, 28, 41 и 44 от рамката за преговори.

ЕС насърчава Черна гора да продължи процеса на привеждане на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС и да гарантира тяхното ефективно въвеждане и прилагане до датата на присъединяване, по-специално по отношение на привеждането в действие на разплащателната агенция и интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), и да разработи преди присъединяването политики и инструменти, възможно най-близки до тези на ЕС, като отбелязва, че допълнителни елементи от достиженията на правото на ЕС могат да влязат в сила преди присъединяването.

ЕС отбелязва, че в преговорните си позиции AD 2/16 CONF-ME 2 и AD 19/25 CONF-ME 6 Черна гора приема достиженията на правото на ЕС по глава 11, които са в сила към 1 септември 2025 г., и декларира, че ще бъде готова да ги прилага към датата на присъединяване към ЕС, като същевременно отправя редица искания за преходни мерки и дерогации.

ЕС подчертава, че правилното използване, контрол, наблюдение и оценка на помощта на ЕС по време на предприсъединителния период ще представляват ключов показател за способността на Черна гора да прилага достиженията на правото на ЕС по отношение на финансовия контрол по тази преговорна глава.

Като цялостен отговор на исканията на Черна гора за преходни периоди ЕС припомня общата си преговорна позиция, че преходните мерки имат изключителен характер, ограничени са по време и обхват и се придружават от план, в който се определят точно етапите за прилагане на достиженията на правото на ЕС. Те не трябва да включват изменения на правилата или политиките на ЕС, да нарушават тяхното правилно функциониране или да водят до значително нарушаване на конкуренцията.

ЕС смята, че в Акта за присъединяване следва да се посочи, че като действия с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията и след консултации с Европейския парламент, Съветът може да приеме промените в разпоредбите на Акта за присъединяване, свързани с общата селскостопанска политика, които могат да се окажат необходими в резултат на изменение в правилата на Съюза. Такива промени могат да се правят още преди датата на присъединяване.

ЕС смята, че Актът за присъединяване следва да предоставя необходимите правни основания за приемането на преходни мерки при посочените по-долу условия.

Когато са необходими преходни мерки за улесняване на преминаването от съществуващия в Черна гора режим към такъв, произтичащ от прилагането на общата селскостопанска политика при условията, посочени в разделите относно селското стопанство в Акта за присъединяване, те се приемат от Комисията съгласно съответната процедура на комитет. Следва да е възможно такива мерки да се приемат в продължение на три години от датата на присъединяване и прилагането им да се ограничава до този период. Същевременно следва да се предостави възможност на Съвета, като действа с единодушие по предложение на Комисията и след консултации с Европейския парламент, да удължи посочения срок.

Когато преходните мерки са свързани с прилагането на засягащите общата селскостопанска политика инструменти, които не са уточнени в Акта за присъединяване и които се оказват необходими в резултат на присъединяването, те се приемат преди датата на присъединяване от Съвета с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията или, ако засягат първоначално приети от Комисията инструменти, се приемат от Комисията в съответствие с процедурите за приемане на въпросните инструменти.

По-голямата част от достиженията на правото на ЕС в областта на селското стопанство и развитието на селските райони се прилагат пряко от датата на присъединяване и поради това не изискват транспониране. ЕС подчертава обаче, че способността на Черна гора да въведе и да прилага достиженията на правото на ЕС е от решаващо значение. За да се осигури гладкото изпълнение на общата селскостопанска политика при присъединяването, Черна гора трябва да докаже достатъчно време преди това, че притежава административния капацитет за ефективното въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС. ЕС призовава Черна гора да продължи усилията си за пълно въвеждане и прилагане на достиженията на правото на ЕС по глава 11 по начин, който гарантира ефективното им и ефикасно прилагане със силни гаранции срещу корупцията. Във връзка с това ЕС ще следи отблизо напредъка в изпълнението, по-специално на плана за изпълнение за създаването на разплащателната агенция и създаването на ИСАК, в съответствие с придружаващия график, предоставен от Черна гора.

Хоризонтални въпроси

ЕС взема под внимание, че Черна гора продължи да привежда законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС, включително чрез приемането на Закона за прилагане на мерките на селскостопанската политика, политиката за развитие на селските райони и политиката в областта на рибарството на 31 юли 2025 г., в който се определят правният статут, мандатът и организационната структура на разплащателната агенция.

Законът за селското стопанство и развитието на селските райони е правното основание на селскостопанската политика на Черна гора. Той урежда всички въпроси, свързани с развитието и целите на селскостопанската политика, включително подкрепата за сектора и неговите условия, регистри и архиви. ЕС взема под внимание, че се предвижда до края на 2025 г. да бъдат приети изменения на закона за по-нататъшно привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

ЕС взема под внимание, че Черна гора ще има една разплащателна агенция за селското стопанство, развитието на селските райони и рибарството и е приела наредба за вътрешната ѝ структура и длъжностните характеристики. Планирани са шест регионални офиса, като един от тях вече функционира.

Освен това ЕС отбелязва, че Черна гора е приела план за изпълнение за създаването на разплащателната агенция и на ИСАК в съответствие с критериите за затваряне на преговорната глава, посочени в общата позиция на ЕС (AD 27/16 CONF-ME 13).

ЕС отбелязва, че Черна гора планира да разполага с напълно функционираща разплащателна агенция и с готова ИСАК, считано от датата на присъединяване. В плана за изпълнение Черна гора е разработила подробна стратегия, в която ясно са посочени всички задачи и дейности, които трябва да бъдат предприети и завършени в периода преди присъединяването. Този план е подкрепен от твърд ангажимент за непрекъснато укрепване на административния капацитет, като бюджетните нужди са ясно определени. ЕС ще наблюдава действията, които Черна гора предприема, за да следва плана за изпълнение и да спазва графика за изпълнението му.

ЕС отбелязва, че са установени елементи на ИСАК. Системата се нуждае от допълнителни подобрения и нови елементи, за да се постигне пълно съответствие с Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета. Черногорската система за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), която започна да се разработва през 2018 г., е в процес на доразработване, като се предвиждат модернизиране и придобиване на нови цифрови ортофотографски карти за цялата територия. ЕС припомня, че към момента на присъединяването ще бъде създадена система за мониторинг на площта в съответствие с плана за изпълнение.

ЕС приветства постиженията на Черна гора в прилагането на Инструмента на ЕС за предприсъединителна помощ за селското стопанство и развитието на селските райони (IPARD), който функционира в страната от 2018 г. насам, и насърчава Черна гора да надгражда върху това, за да осигури необходимия административен капацитет за прилагане на политиката на ЕС за развитие на селските райони след присъединяването. ЕС подчертава, че изпълнението на всички изисквания на ЕС в тази област и капацитетът за контрол са предварително условие за прилагането на мерките за развитие на селските райони, които отговарят на изискванията за подпомагане от ЕС при присъединяването.

ЕС отбелязва също, че Черна гора е показала достатъчен напредък към създаването на разплащателната агенция и ИСАК, включително системата за идентификация на земеделските парцели (СИЗП), и че е изцяло ангажирана с изпълнението на всички стъпки за осигуряване на напълно функционираща разплащателна агенция и ИСАК до датата на присъединяване. ЕС очаква Черна гора да продължи да полага усилия, за да гарантира, че системите за управление и контрол на разходите в рамките на общата селскостопанска политика (ОСП) функционират изцяло най-късно към датата на присъединяване на страната към ЕС, а плащанията достигат само до законните бенефициери.

ЕС отбелязва, че ще следи отблизо напредъка на Черна гора в това отношение в бъдеще и че може да предложи в Договора за присъединяване да бъдат включени подходящи предпазни клаузи, за да се защитят финансовите интереси на ЕС.

ЕС отбелязва, че Черна гора потвърждава, че не очаква проблеми при прилагането на системата за споделено управление, нито при спазването на изискванията на ЕС по отношение на публичното складиране и бюджетната дисциплина.

ЕС взема под внимание предоставената от Черна гора информация относно **системата за информация за устойчивостта на земеделските стопанства (СИУЗС)**. По-нататъшното актуализиране на законодателството с цел привеждане в съответствие с Регламент (ЕС) 2023/2674 и с Регламент за изпълнение (ЕС) 2024/2746 на Комисията ще продължи. ЕС отбелязва, че Министерството на земеделието, горите и управлението на водите, чрез своя отдел „Икономически анализ и пазар“, отговаря за СИУЗС, като събирането на данни се извършва от консултантски служби по разширяването на системата. ЕС отбелязва, че по-нататъшното развитие на системата ще продължи, включително разширяването ѝ, така че да обхване екологичните и социалните данни в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

ЕС взема под внимание предоставената от Черна гора информация относно прилагането на **търговските механизми и мерките за управление на пазара**, както е посочено в Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета. ЕС отбелязва, че достиженията на правото на ЕС за тези мерки ще се прилагат за Черна гора от датата на присъединяването ѝ към ЕС, и подчертава, че е важно Черна гора да гарантира, че разполага с административните структури, необходими за въвеждането и прилагането на достиженията на правото на ЕС в тази област.

ЕС подчертава, че се очаква от Черна гора се очаква да приведе законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС относно веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти, така че най-късно до датата на присъединяване да е транспонирала изцяло Директива (ЕС) 2019/633 относно нелоялните търговски практики в националното си право. Това изисква приемане на законодателство, което да гарантира поне минималното равнище на защита на доставчиците съгласно директивата, и определяне на компетентен правоприлагащ орган (или органи) с правомощията, определени в директивата, а именно да получава и разследва жалби (включително при спазване на изискванията за поверителност), да действа служебно, да изисква информация, да извършва проверки, да разпорежда прекратяване на нарушенията и да налага ефективни, пропорционални и възпиращи санкции. Черна гора следва също така да осигури сътрудничество с другите релевантни органи на ЕС в държавите – членки на ЕС, които прилагат Директивата относно нелоялните търговски практики, да провежда дейности за повишаване на осведомеността на доставчиците и купувачите и да въведе механизми за мониторинг и докладване, така че рамката да функционира пълноценно от първия ден на членството.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора да има правото да прилага **защитни мерки** в случай на сериозно нарушение на функционирането на пазара, което би могло да настъпи след присъединяването ѝ към ЕС. ЕС смята, че този въпрос следва да бъде решен по същия начин, както бе направено за разширяването от 2013 г. (член 37 от Акта за присъединяване на Хърватия).

ЕС взема под внимание, че до датата на присъединяване Черна гора ще установи правното основание за прилагането на правилата за **държавната помощ** в селското стопанство и системата за докладване на държавната помощ пред Европейската комисия в съответствие с достиженията на правото на ЕС. ЕС подчертава, че всички мерки за държавна помощ в областта на селското стопанство трябва при присъединяването да бъдат приведени в съответствие с достиженията на правото на ЕС.

ЕС взема под внимание исканията на Черна гора да има възможност да продължи да предоставя помощите, въведени в действие преди присъединяването, за тригодишен преходен период от датата на присъединяване и тези помощи да имат статут на съществуваща помощ по смисъла на член 108, параграф 1 от ДФЕС. Черна гора е установила две схеми за държавна помощ за производството на сурово мляко и за преработката на мляко в стопанствата.

ЕС счита, че за да класифицира помощта към момента на присъединяването помощта като съществуваща помощ по смисъла на член 1, буква б) от Регламент (ЕС) 2015/1589 на Съвета и за да има общ поглед върху цялата държавна помощ в Черна гора, в Акта за присъединяване следва да се предвиди, че преди датата на присъединяване Черна гора ще представи подробна информация относно всички мерки за държавна помощ, които да се считат за съществуваща помощ. Освен това ЕС счита, че в главата за селското стопанство от Акта за присъединяване следва да се въведе следната специална клауза относно помощите, обхванати от членове 107 и 108 от ДФЕС.

Без да се засягат процедурите относно съществуващата помощ, предвидени в член 108 от ДФЕС, схемите за помощ и индивидуалната помощ, които са предоставени за дейности, свързани с производството, преработването или разпространението на продуктите, изброени в приложение I към ДФЕС, с изключение на продуктите на риболова и неговите производни продукти, и които са влезли в сила в нова държава членка преди датата на присъединяването и се прилагат и след тази дата, се разглеждат като съществуваща помощ по смисъла на член 108, параграф 1 от ДФЕС, при следните условия:

- Мерките за помощ се съобщават на Комисията преди датата на присъединяване. Съобщението включва информация за правното основание за всяка мярка.
- Съществуващите мерки за помощ и плановете за предоставяне или промяна на помощите, за които Комисията е информирана преди датата на присъединяване, се приема, че са съобщени на датата на присъединяване. Комисията публикува списък на тези помощи.
- Тези мерки се считат за „съществуваща“ помощ по смисъла на член 108, параграф 1 от ДФЕС до края на третата година, считано от датата на присъединяване.

При необходимост Черна гора изменя тези мерки най-късно до края на третата година от датата на присъединяване с цел да спазва насоките, прилагани от Комисията. След тази дата всяка помощ, по отношение на която се установи, че не съответства на тези насоки, се счита за нова помощ.

ЕС отбелязва, че въз основа на член 108 от ДФЕС Комисията държи под постоянно наблюдение всички системи за предоставяне на помощ, съществуващи в държавите членки, и може да предлага във всеки момент подходящи мерки, които са необходими за последователното развитие или функционирането на вътрешния пазар. Ако Комисията, след като уведоми всички заинтересовани страни и получи мненията им, установи, че съществуваща помощ е несъвместима с вътрешния пазар или че е използвана не по предназначение, взема решение, че съответната държава членка е задължена да отмени или измени тази помощ в определен срок. Неспазването на такова решение на Комисията води до отнасяне на въпроса пряко до Съда на Европейския съюз.

ЕС отбелязва, че въпросът със **запасите от селскостопански продукти**, съществуващи в Черна гора към датата на присъединяването ѝ, следва да бъде разглеждан в две направления:

- поемане на публичните запаси от ЕС, и
- третиране на свободно разпространяваните запаси, особено когато тези запаси превишават равнището на обичайните остатъчни запаси.

ЕС отбелязва също, че както при предишните присъединявания, държавните запаси за извънредни обстоятелства следва да не бъдат включвани в проблематиката, като взема под внимание факта, че те може да бъдат поддържани след присъединяването.

Съществуващите към датата на присъединяване на Черна гора държавни запаси, които са резултат от нейната политика за подкрепа на пазара, се поемат от Съюза на стойност, произтичаща от прилагането на член 3, параграф 1 буква д) от Делегиран регламент (ЕС) № 906/2014 на Комисията за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на разходи за публична интервенция. Публичните запаси на Черна гора следва да се считат за допустими единствено ако в ЕС се извършва публична интервенция по отношение на въпросния продукт към датата на присъединяване и тези запаси отговарят на съответните изисквания за интервенция на ЕС.

ЕС счита, че за всички запаси (както частни, така и държавни), свободно разпространявани към датата на присъединяване на Черна гора и превишаващи равнището на това, което може да се смята за обичаен остатъчен запас, Черна гора следва да направи плащане в бюджета на ЕС. Размерът на плащането се определя на равнище, отразяващо стойността във връзка с въздействието на излишъка върху пазарите на селскостопански продукти. Освен това ЕС счита, че равнището на излишъка следва да се определя за всеки продукт, като се вземат предвид характеристиките на всеки продукт и съответните пазари, както и приложимото към него законодателство на ЕС. ЕС счита, че Комисията следва да бъде упълномощена да осъществява и прилага посочените по-горе мерки.

Що се отнася до **спекулативните сделки**, ЕС подчертава, че евентуалните нарушения на функционирането на пазара, дължащи се на заобикаляне на пазарните канали поради злоупотреба с различните условия на търговия преди и след присъединяването, следва да бъдат третирани превантивно, като се вземат подходящи мерки, за предпочитане преди присъединяването.

ЕС смята, че този въпрос следва да бъде решен чрез включването на специфични разпоредби за преходни мерки, по-специално съдържащи правила за вносните и износните операции в ход по време на присъединяването и за облагане на притежателите на излишъци от запаси или, ако е уместно, чрез подобни преходни мерки, приети по отношение на определени отрасли.

ОСП — видове интервенции (директни плащания, секторни интервенции, развитие на селските райони)

ЕС взема под внимание искането на Черна гора във връзка с финансовия пакет за директните плащания.

ЕС подчертава, че разпределените за Черна гора средства за **директни плащания**, както и за **секторни интервенции и развитие на селските райони**, ще бъдат част от общите бюджетни елементи за Черна гора и ще бъдат разгледани в рамките на глава 33 от достиженията на правото на ЕС, като при необходимост ще бъдат предвидени допълнителни преходни разпоредби.

ЕС взема под внимание, че Черна гора очаква годишната финансова помощ от ЕС за някои видове интервенции, която ще бъде разпределена в съответствие с член 88, параграф 1 и приложение VII към Регламент (ЕС) № 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета, да бъде изчислена въз основа на данните за периода 2014–2024 г. относно:

- а) площта, регистрирана като лозя в системата СИЗП в деня на присъединяването на Черна гора към ЕС;
- б) преброяването на земеделските стопанства през 2024 г. относно площите с лозя, засадени с винени сортове лози;
- в) производството на вино за пазарна година.

ЕС подчертава, че отпуснатите на Черна гора средства за **секторни интервенции в лозаро-винарския сектор** ще бъдат част от общите бюджетни елементи за Черна гора и ще бъдат разгледани в рамките на глава 33 от достиженията на правото на ЕС.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора за преходен период за постигане на минималния дял от общия принос на ЕФГЗ, разпределен за схеми за климата, околната среда и хуманното отношение към животните съгласно член 31 от Регламент (ЕС) 2021/2115, с предложен график за постепенно увеличение, както следва:

- 10% в годината на присъединяване,
- 15% една година след присъединяването,
- 20% две години след присъединяването,
- 25% три години след присъединяването,

ЕС счита това искане за приемливо, но подчертава, че окончателните условия на изпълнение след присъединяването на Черна гора може да бъдат преразгледани въз основа на резултатите от обсъждането на ОСП за периода след 2027 г.

ЕС взема под внимание исканията на Черна гора за преходен период за прилагането на член 96 от Регламент (ЕС) 2021/2115 във връзка с максималното ограничение от 13% за обвързаното с производството подпомагане на доходите, което позволява отпускането на до 30% от общата сума за три години от датата на присъединяване.

ЕС счита това искане за приемливо, но подчертава, че окончателните условия на изпълнение след присъединяването на Черна гора може да бъдат преразгледани въз основа на резултатите от обсъждането на ОСП за периода след 2027 г.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора минималното участие в общия размер на приноса на ЕЗФРСР, който ще бъде запазен за **LEADER**, да бъде 3% вместо 5%, както е определено в член 92 от Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета.

ЕС счита това искане за приемливо, но подчертава, че окончателните условия на изпълнение след присъединяването на Черна гора може да бъдат преразгледани въз основа на резултатите от обсъждането на ОСП за периода след 2027 г.

ЕС взема под внимание исканията на Черна гора за преходни периоди за постепенно въвеждане на правилата относно предварителните условия съгласно член 12 и 13 от Регламент (ЕС) 2021/2115 по отношение на законоустановените изисквания за управление (ЗИУ 1, 2, 3 и 4) и доброто земеделско и екологично състояние (ДЗЕС 2 и 8), изброени в приложение III, по отношение на изискванията, които земеделските стопани трябва да изпълнят, за да придобият право да получават директни плащания в съответствие с правилата относно предварителните условия, съгласно следния график:

- Изисквания съгласно ДЗЕС 2 (опазване на влажните зони и торфищата) – една година от датата на присъединяване.
- Изисквания съгласно ДЗЕС 8 (минимален дял земеделска площ, предназначена за непроизводствени площи или обекти) – една година от датата на присъединяване.
- Изисквания съгласно ЗИУ 1, 2, 3 и 4 (околна среда и изменение на климата във връзка с водите, биологичното разнообразие и ландшафта) – три години от датата на присъединяване. Това не засяга привеждането в съответствие със задълженията съгласно достиженията на правото на ЕС, свързани със съответните регламенти.

ЕС счита принципа на това постепенно въвеждане за приемлив, тъй като той би улеснил въвеждането на обвързаността с условия в Черна гора и поисканият преходен период не надвишава три години. ЕС подчертава, че след присъединяването на Черна гора окончателните условия за изпълнение могат да бъдат преразгледани въз основа на резултатите от обсъждането на ОСП за периода след 2027 г.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора да определи **районите с природни (и други специфични) ограничения** на своята територия въз основа на „Проучване на районите с природни ограничения в селското стопанство и изготвяне на изчисления (подготовка за изчисленията)“ от 2017 г.

ЕС счита това искане за приемливо.

Обща организация на пазара

ЕС отбелязва, че Черна гора демонстрира непрекъснат напредък в привеждането на законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на общата организация на пазара във всички сектори, включително виното, маслиновото масло, меда и пазарните стандарти. В лозаро-винарския сектор електронният лозарски регистър в съответствие с член 145 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета е почти завършен и е постигнат напредък в сертифицирането на вина по системата на ЗНП/ЗГУ. Постигнат е напредък в подобряването на докладването на цените и подобряването на търговските механизми и ЕС отбелязва, че Черна гора продължава да привежда в съответствие законодателството си и в други области, като например организациите на производителите и междубраншовите организации, схемата за училищата и класификацията на кланичните трупове. ЕС подчертава, че е важно да се постигне пълно съответствие с Регламент (ЕС) № 1308/2013 до датата на присъединяване и да се осигури административният капацитет за неговото изпълнение и прилагане.

ЕС отбелязва, че Черна гора ще има възможност от датата на присъединяване да се възползва от финансиране от ЕС за схемата за училищата, която има за цел да подобри разпространението на селскостопански продукти и хранителните навици на децата.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора за включването на продукт, наречен „**каймак**“, в приложение VII, част III от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета. ЕС счита това искане за приемливо.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора да ѝ бъде позволено да включи своите **лозарски площи** в допълнение I към приложение VII към Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета. ЕС подчертава, че класификацията в лозарските райони на ЕС следва да се определи преди присъединяването въз основа на обективни данни и критерии с цел гарантирането на правна сигурност за винопроизводителите в Черна гора по отношение на облагородяването и намаляването на киселинното съдържание.

ЕС отчита, че Черна гора е представила картографски подробности (подробна карта) за всеки от основните си лозарски райони с пълни климатологични данни, средни месечни температури, евентуални биоклиматични показатели, надморска височина на лозята, географска ширина, захарно и киселинно съдържание на гроздовата мъст и минимално естествено алкохолно съдържание за период от минимум десет години. Искането се основава на обективна, научно потвърдена оценка на зонирването на лозарските географски производствени райони, като се вземат предвид почвата, климатът и други фактори, свързани с понятието „тероар“, като например почва, климат, ландшафт, биологично разнообразие и тяхното взаимодействие с прилаганите лозарски и енологични практики.

ЕС отбелязва, че въз основа на предоставената от Черна гора информация искането да се разреши включването на лозарските райони на Черна гора в допълнение I към приложение VII към Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета може да се счита за приемливо, както следва:

в лозарска зона В:

- в Черна гора — площите, засадени с лозя в района Nudo.

в лозарска зона СII:

– в Черна гора — площите, засадени с лозя, в следните подрайони:

в района на Crnogorski basen Skadarskog jezera: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kuči, Piperi.

в района на Crnogorsko primorje: Ulcinj, Voka Kotorska, Bar-Budva.

ЕС подчертава, че в допълнение 1 към приложение VII към Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета са изброени само лозарските зони на държавите членки, в които се извършва производство на вино с търговска цел.

ЕС взема под внимание списъка на **винените сортове лози**, класифицирани от Черна гора за целите на прилагането на член 81 и член 120, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета. Съгласно член 50, параграф 1, буква ж) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/273 на Комисията държавите членки уведомяват Комисията относно винените сортове лози, засегнати от прилагането на член 81 и член 120, параграф 2, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013. В съответствие с член 51, параграф 2 от Регламент (ЕС) 2018/273 Комисията публикува списъка на винените сортове лози, класифицирани от Черна гора.

ЕС взема под внимание намерението на Черна гора да потърси закрила на следните **традиционни наименования за вина** със защитено наименование за произход или защитено географско указание в съответствие с Делегиран регламент (ЕС) 2019/33 на Комисията и Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/34 на Комисията.

- „arhivsko vino“ (вино от определена реколта)
- „rezervisano“ (резерва)
- „probirna berba“ (селектирана реколта)

ЕС приканва Черна гора да представи на Комисията заявление за предоставяне на закрила на традиционните наименования, които отговарят на условията, определени в глава III от Делегиран регламент (ЕС) 2019/33 на Комисията, в съответствие с член 21 от Регламент за изпълнение (ЕС) 2019/34 на Комисията.

ЕС взема под внимание, че Черна гора очаква да бъдат направени промени в приложение IV към Делегиран регламент (ЕС) 2019/33 на Комисията по отношение на наименованието на държавата в съответствие с промяната на държавния статут на Черна гора от 21 май 2006 г.

Политика за качество

ЕС взема под внимание, че Черна гора продължава да привежда законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в тази област. ЕС отбелязва също, че Черна гора е приела национални правила за регистрацията на наименования като наименования за произход, географски указания или храни с традиционно специфичен характер, или незадължителни термини за качество за селскостопански продукти. Понастоящем 12 земеделски наименования са защитени на национално равнище. Националният орган за сертифициране Monteorganica беше акредитиран през май 2024 г. в съответствие със стандарт MEST EN ISO/IEC 17065:2020. Черна гора ще продължи дейностите си, насочени към пълно привеждане в съответствие и по-нататъшно укрепване на правоприлагането и контрола в областта на защитата на географските указания.

ЕС взема под внимание искането на Черна гора да ѝ бъде разрешено да включи **наименованията за произход и географските указания**, защитени в лозаро-винарския сектор в съответствие с националната процедура на Черна гора, както и да бъдат вписани в електронния регистър на Европейската комисия (e-Ambrosia) в съответствие с член 22 от Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета, както следва: ЗГУ „Crnogorski basen Skadarskog jezera“; ЗНП „Crmnica“; ЗНП „подрегион Podgorički“; ЗНП „Bjelopavlići“; ЗНП „Riječka Nahija“; ЗНП „Katunska Nahija“; ЗНП „Kući“; ЗНП „Piperi“; ЗГУ „Crnogorsko primorje“; ЗНП „Ulcinj“; ЗНП „Boka Kotorska“; ЗНП „Bar-Budva“ и ЗНП „Nudo“.

ЕС отправя искане за приключване на процеса на регистрация съгласно Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета.

ЕС приканва Черна гора да подаде заявленията за регистрация на посочените по-горе наименования за произход и географски указания на вина, които вече са защитени в Черна гора, като защитени наименования за произход и защитени географски указания съгласно Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета. Черна гора може да подаде заявления в съответствие с член 14, параграф 2 не по-късно от датата на присъединяване.

ЕС взема под внимание, че преди присъединяването Черна гора ще уточни кои традиционни наименования да се използват за всяко защитено наименование за произход.

ЕС подчертава, че в съответствие с процедурата, предвидена в член 92 от Регламент (ЕС) 2024/1143, националната закрила на географските указания и наименованията за произход, съществуваща към датата на присъединяване на Черна гора към ЕС, може да продължи дванадесет месеца, считано от тази дата. Не по-късно от 12 месеца след датата на присъединяване към ЕС Черна гора може да представи за регистрация на равнището на ЕС тези защитени на национално равнище географски указания и наименования за произход. Когато заявлението за регистрация е препратено на Комисията до края на горепосочения период, тази национална закрила се прекратява на датата, на която е взето решението за регистрация (или в случай на отхвърляне на заявлението, до изчерпване на всички средства за правна защита). Последствията от такава национална закрила, когато наименованието не е регистрирано на равнището на Съюза, са отговорност единствено на Черна гора. ЕС подчертава, че закрилата на регистрираните на равнището на ЕС географски указания, наименования за произход и храни с традиционно специфичен характер трябва да бъде осигурена от Черна гора от датата на присъединяването ѝ към ЕС.

Биологично земеделие

ЕС отбелязва, че Черна гора допълнително е привела законодателството си в съответствие с достиженията на правото на ЕС в областта на биологичното земеделие, по-специално в съответствие с Регламент (ЕС) 2018/848 на Европейския парламент и на Съвета.

Monteorganica осъществява контрол и сертификация в сферата на биологичното земеделие в съответствие с изискванията на стандарт MEST EN ISO/IEC 17065: 2020. Освен това две лаборатории са акредитирани да извършват анализи за биологично производство. ЕС подчертава, че е важно да се гарантира, че към момента на присъединяването на Черна гора към ЕС биологичното земеделие разполага с ефикасна система за контрол, включително надзор от компетентен орган.

* * *

Въз основа на изложените по-горе съображения ЕС отбелязва, че на този етап не са необходими по-нататъшни преговори по настоящата глава.

ЕС подчертава, че ще отдели особено внимание на наблюдението на всички посочени по-горе конкретни въпроси, за да се гарантира по-нататъшното укрепване на административния капацитет на Черна гора и на способността ѝ да въвежда и прилага достиженията на правото на ЕС по тази глава, по-специално по отношение на разплащателната агенция, ИСАК, общата организация на пазара и всички интервенции по линия на ОСП. ЕС подчертава, че е важно да се полагат постоянни и системни усилия за постигане на пълно съответствие до датата на присъединяване. Необходимо е да се отдели особено внимание на връзките между настоящата глава и други преговорни глави. Окончателна оценка на съответствието на законодателството на Черна гора с достиженията на правото на ЕС и на способността на страната за тяхното прилагане може да бъде направена едва на по-късен етап от преговорите. Освен цялата информация, която ЕС може да изиска с оглед на преговорите по тази глава и която трябва да бъде предоставена на Конференцията, ЕС приканва Черна гора редовно да представя на Съвета за стабилизиране и асоцииране подробна писмена информация за напредъка в прилагането на достиженията на правото на ЕС.

Като се имат предвид всички посочени по-горе съображения, при необходимост ЕС ще разгледа отново настоящата глава в подходящ момент.

ЕС отбелязва, че в преговорните си позиции AD 2/16 CONF-ME 2 и AD 19/25 CONF-ME 6 Черна гора приема достиженията на правото на ЕС по глава 11, които са в сила към 1 септември 2025 г. ЕС отбелязва още заявеното от Черна гора, че ще продължи процеса на привеждане в съответствие с достиженията на правото на ЕС и че ще бъде готова да ги прилага към датата на присъединяването си към Европейския съюз, като същевременно отправя редица искания за преходни мерки и дерогации.

Освен това ЕС припомня, че е възможно между 1 септември 2025 г. и датата на присъединяване към достиженията на правото на ЕС по настоящата глава да се добавят нови елементи.

ПРОЕКТ — ПРАВНИ ИЗМЕНЕНИЯ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ ОБЩАТА ПОЗИЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ

**Акт относно условията за присъединяване на Република Черна гора и промените в
Договора за Европейския съюз, Договора за функционирането на Европейския съюз и
Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия**

ЧЛЕН [XX]

Съветът, произнасяйки се с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията и след консултации с Европейския парламент, може да приеме адаптациите в разпоредбите на настоящия акт, свързани с общата селскостопанска политика, които могат да се окажат необходими в резултат на изменение в правилата на Съюза, включително приемането на нови правила. Такива адаптации могат да се правят още преди датата на присъединяване.

ЧЛЕН [XX]

Ако са необходими преходни мерки за улесняване на прехода от съществуващия в Черна гора режим към такъв, произтичащ от прилагането на общата селскостопанска политика при условията, определени в настоящия акт, тези мерки се приемат от Комисията съгласно процедурата, посочена в член 229, параграф 2 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007¹ във връзка с член 5 от Регламент (ЕС) № 182/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 2011 г. за установяване на общите правила и принципи относно реда и условията за контрол от страна на държавите членки върху упражняването на изпълнителните правомощия от страна на Комисията² или съгласно съответната процедура, предвидена в приложимото законодателство. Преходните мерки, посочени в настоящия член, могат да бъдат приети в рамките на период от три години от датата на присъединяване и тяхното прилагане се ограничава до този период. Съветът, произнасяйки се с единодушие по предложение на Комисията и след консултации с Европейския парламент, може да удължи този период.

¹ ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 671.

² ОВ L 55, 28.2.2011 г., стр. 13.

При необходимост преходните мерки, посочени в първа алинея, могат също така да се приемат и преди датата на присъединяване. Такива мерки се приемат от Съвета, произнасяйки се с квалифицирано мнозинство по предложение на Комисията, или когато засягат инструменти, приети първоначално от Комисията, те се приемат от Комисията в съответствие с процедурите, които се изискват за приемането на въпросните инструменти.

Списък по член [xx] от Акта за присъединяване: адаптации на актове, приети от институциите

[X.] СЕЛСКО СТОПАНСТВО

32013R1308: Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 671–854)

а) Приложение VII се изменя, както следва:

а) В част III, точка 2 се добавя следното:

„xvii) каймак;“

б) Допълнение I се изменя, както следва:

i. В точка 2 се добавя следното:

„и) в Черна гора — площите, засадени с лозя в района Nudo.“

ii. В точка 4 се добавя следното:

„з) в Черна гора — площите, засадени с лозя, в следните подрайони:

- в района на Crnogorski basen Skadarskog jezera: Crmnica, Podgorički, Bjelopavlići, Riječka nahija, Katunska nahija, Kući, Piperi;
- в района на Crnogorsko primorje: Ulcinj, Boka Kotorska, Bar-Budva.“

32021R2115: Регламент (ЕС) 2021/2115 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. за установяване на правила за подпомагане за стратегическите планове, които трябва да бъдат изготвени от държавите членки по линия на общата селскостопанска политика (стратегически планове по ОСП) и финансирани от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР), и за отмяна на регламенти (ЕС) № 1305/2013 и (ЕС) № 1307/2013 (ОВ L 435, 6.12.2021 г., стр. 1–186):

а) В член 92 се добавя следният параграф:

„3. За Черна гора най-малко 3% от общия размер на приноса на ЕЗФРСР за стратегическия план по ОСП, както е посочено в приложение XI, се заделят за стратегията LEADER.

За целия период на стратегическия план по ОСП на Черна гора общите разходи по ЕЗФРСР за развитие на селските райони, различни от тези за стратегията LEADER, установени във финансовия план в съответствие с член 112, параграф 2, буква а), не надвишават 97% от общия размер на приноса на ЕЗФРСР за стратегическия план по ОСП, установен в приложение XI. След като бъде одобрен от Комисията в съответствие с член 118 или член 119, този финансов таван представлява финансов таван, определен от правото на Съюза.“

б) В член 96, параграф 2 се добавя следната алинея:

„За Черна гора и за първите три референтни години след присъединяването*, той се ограничава до максимум 30% от сумата, определена за Черна гора в приложение IX.“

** в зависимост от точната дата на присъединяване референтната година ще трябва да бъде определена в окончателния текст.*

в) В член 97 се добавя следният параграф:

„1а. Чрез дерогация от параграф 1 следният процент от разпределените средства, установени в приложение IX за Черна гора, се запазва за екосхемите, посочени в дял III, глава II, раздел 2, подраздел 4:

- най-малко 10% от разпределените средства за календарната година на присъединяването на Черна гора
- най-малко 15% от разпределените средства за първата календарна година след календарната година на присъединяването на Черна гора
- най-малко 20% от разпределените средства за втората календарна година след календарната година на присъединяването на Черна гора“

г) В член 118, параграф 1 се добавя следната алинея:

„Черна гора представя на Комисията предложение за стратегически план по ОСП със съдържанието, посочено в член 107, не по-късно от [дд.мм.гггг].“

д) Приложение III се изменя, както следва:

а) В графата за „ДЗЕС 2“ се добавя следната бележка под линия:

„1а Черна гора може да предвиди в своя стратегически план по ОСП, че това ДЗЕС ще се прилага едва от референтната година* след годината на присъединяване. В този случай Черна гора доказва, че забавянето е необходимо за създаването на системата за управление в съответствие с подробен план.“

- б) В графите за „ЗИУ 1“, „ЗИУ 2“, „ЗИУ 3“ и „ЗИУ 4“ се добавя следната бележка под линия:

„1а Черна гора може да предвиди в своя стратегически план по ОСП, че това ЗИУ ще се прилага едва от третата референтна година* след годината на присъединяване. В този случай Черна гора доказва, че забавянето е необходимо за създаването на системата за управление в съответствие с подробен план.“

- в) В графата за „ДЗЕС 8“ се добавя следната бележка под линия:

„1а Черна гора може да предвиди в своя стратегически план по ОСП, че това ДЗЕС ще се прилага едва от референтната година* след годината на присъединяване. В този случай Черна гора доказва, че забавянето е необходимо за създаването на системата за управление в съответствие с подробен план.“

** в зависимост от точната дата на присъединяване референтната година ще трябва да бъде определена в окончателния текст.*

ПРИЛОЖЕНИЕ [XX]

Списък по член [XX] от Акта за присъединяване: други постоянни разпоредби

[X.] СЕЛСКО СТОПАНСТВО

а) **Договор за функционирането на Европейския съюз, част трета, дял III „Селско стопанство и рибарство“**

1. Съществуващите към датата на присъединяване на Черна гора държавни запаси, които са резултат от нейната политика за подкрепа на пазара, се поемат от Съюза на стойност, произтичаща от прилагането на член 3, параграф 11 буква д) от Делегиран регламент (ЕС) № 906/2014 на Комисията за допълнение на Регламент (ЕС) № 1306/2013 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на разходи за публична интервенция³. Тези запаси се поемат само при условие че за въпросния продукт в Съюза се прилага публична интервенция към датата на присъединяване и че запасите отговарят на изискванията на Съюза за интервенция.
2. За всички запаси, независимо дали са частни или държавни, свободно разпространявани към датата на присъединяването на Черна гора и превишаващи равнището на това, което може да се смята за обичаен остатъчен запас, Черна гора трябва да направи плащане в бюджета на ЕС.

Размерът на плащането се определя на равнище, отразяващо стойността във връзка с въздействието на излишъка върху пазарите на селскостопански продукти.

Равнището на излишъка следва да се определя за всеки продукт, като се вземат предвид характеристиките на всеки продукт и съответните пазари, както и приложимото към него законодателство на ЕС.

³ ОВ L 255, 28.8.2014 г., стр. 1–17 и ОВ L 347, 20.12.2013 г., стр. 549–607.

3. Запасите, посочени в параграф 1, се приспадат от количеството, което надвишава обичайния остатъчен запас.
4. Комисията изпълнява и прилага договореностите, посочени в параграфи 1–3, в съответствие с процедурата, предвидена в член 103 от Регламент (ЕС) 2021/2116 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 г. относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика⁴, или, когато е целесъобразно, в съответствие с процедурите, посочени в членове 19 и 20 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007⁵, или съответната процедура на комитет, както е определено в приложимото законодателство.
- б) **Договор за функционирането на Европейския съюз, част трета, дял VII, глава 1 „Правила относно конкуренцията“**

Без да се засягат процедурите относно съществуващата помощ, предвидени в член 108 от ДФЕС, схемите за помощ и индивидуалната помощ, които са предоставени за дейности, свързани с производството и търговията на продуктите, изброени в приложение I към ДФЕС, с изключение на продуктите на риболова и неговите производни продукти, които са влезли в сила в новата държава членка преди датата на присъединяване и се прилагат и след тази дата, се разглеждат като съществуваща помощ по смисъла на член 108, параграф 1 от ДФЕС, при следното условие:

- мерките за помощ се съобщават на Комисията преди датата на присъединяване. Съобщението включва информация за правното основание за всяка мярка. Съществуващите мерки за помощ и плановете за предоставяне или промяна на помощите, за които Комисията е информирана преди датата на присъединяване, се приема, че са съобщени на датата на присъединяване. Комисията публикува списък на тези помощи.

⁴ OB L 435, 6.12.2021 г., стр.187-261.

⁵ OB L 347, 20.12.2013 г., стр. 671.

Тези мерки за помощ се разглеждат като „съществуваща“ помощ по смисъла на член 108, параграф 1 от ДФЕС за период от три години от датата на присъединяване.

При необходимост Черна гора изменя тези мерки най-късно до края на третата година от датата на присъединяване с цел да спази насоките, прилагани от Комисията. След тази дата всяка помощ, по отношение на която се установи, че не съответства на тези насоки, се счита за нова помощ.

ПРИЛОЖЕНИЕ [XX]

Списък по член [XX] от Акта за присъединяване: преходни мерки

[X.] СЕЛСКО СТОПАНСТВО

32024R1143: Регламент (ЕС) 2024/1143 на Европейския парламент и на Съвета от 11 април 2024 г. относно географските означения за вина, спиртни напитки и селскостопански продукти, както и за храните с традиционно специфичен характер и незадължителните термини за качество за селскостопанските продукти, за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013, (ЕС) 2019/787 и (ЕС) 2019/1753 и за отмяна на Регламент (ЕС) № 1151/2012 (ОВ L, 2024/1143, 23.4.2024 г., стр. 66).

В член 92 се добавя следният параграф:

„3. В случай на нова присъединяваща се държава членка националната закрила на географските означения, съществуващи към датата на нейното присъединяване, се прекратява на [една година след влизането в сила на Акта за присъединяване].

До датата, посочена в първа алинея, новата присъединяваща се държава членка има право да подава до Комисията, без да прилага член 10 от настоящия регламент, заявления за регистрация на всички географски означения, които вече са защитени съгласно националното право.

Когато заявление, посочено във втора алинея, е подадено до Комисията, националната закрила се прекратява на датата, на която е взето решение за регистрация съгласно член 21 от настоящия регламент. В случай на отхвърляне на заявлението за регистрация националната закрила продължава до изчерпване на всички съдебни средства за правна защита, ако е приложимо.

Когато в края на процеса, посочен в настоящия параграф, дадено наименование не е регистрирано съгласно настоящия регламент, последиците от такава национална закрила са отговорност единствено на съответната държава членка. По целесъобразност, след прекратяване на националната закрила съответната държава членка незабавно отправя искане за заличаване на регистрацията на съответното географско означение в международния регистър на Международното бюро.“

32019R1753: Регламент (ЕС) 2019/1753 на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2019 г. относно действието на Съюза след присъединяването му към Женевския акт на Лисабонската спогодба за наименованията за произход и географските указания (ОВ L 271, 24.10.2019 г., стр. 1–11)

Вмъква се следният член:

„Член 11а

Преходни разпоредби за наименованията за произход и географските указания с произход от новите присъединяващи се държави членки, които са членове на Женевския акт

1. Държавите членки, които са се присъединили към Съюза след присъединяването си към Женевския акт, определят Комисията или Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост, в съответното им качество, за единствения компетентен орган, посочен в член 3 от Женевския акт.
2. По отношение на всяко наименование за произход или географско указание с произход от държава членка, както е посочено в параграф 1 и регистрирано в международния регистър, за продукт, който попада в обхвата на Регламент (ЕС) 2024/1143 или Регламент (ЕС) 2023/2411, но не се ползва от закрила съгласно нито един от тези регламенти, съответната държава членка, въз основа на искане от физическо или юридическо лице, посочено в член 5, параграф 2, подточка ii) от Женевския акт, или от бенефициер съгласно определението в член 1, точка xvii) от Женевския акт, или по своя собствена инициатива, избира да поиска или:

а) регистрацията на това наименование за произход или географско указание съгласно съответния регламент; или

б) заличаването на регистрацията на това наименование за произход или географско указание в международния регистър.

Съответната държава членка уведомява Комисията за избора по първа алинея и подава съответното искане до [една година след влизането в сила на Акта за присъединяване].

В случаите, посочени в първа алинея, буква а), заявлението за регистрация се отнася до защитено наименование за произход или защитено географско указание, което е идентично с наименованието за произход или географското указание, регистрирано в международния регистър.

Ако в рамките на срока не бъде подадено заявление за регистрация или ако заявлението за регистрация съгласно приложимия регламент бъде отхвърлено и съответните административни и съдебни средства за правна защита са изчерпани, съответната държава членка незабавно отправя искане за заличаване на регистрацията на това наименование за произход или географско указание в международния регистър.“